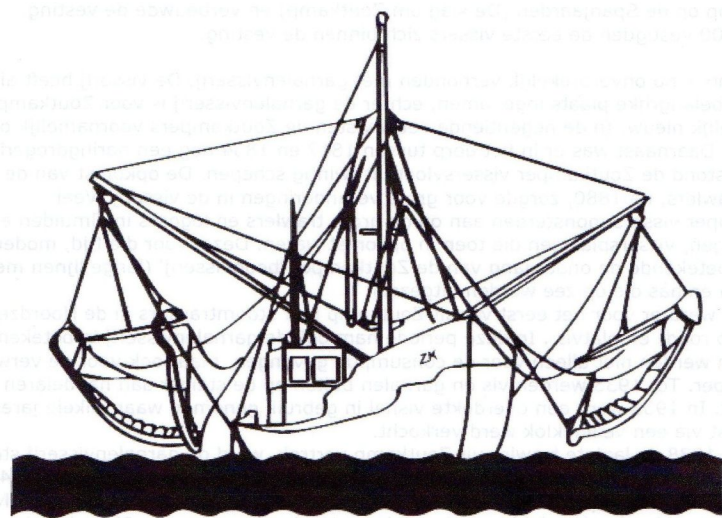

Beleidsplan 2021-2026

Visserijmuseum Zoutkamp

Reitdiepskade 11
9974PJ Zoutkamp
info@visserijmuseum.com
www.visserijmuseum.com

Beleidsplan 2021-2026

Inleiding

Het Visserijmuseum Zoutkamp maakt de laatste jaren een enorme groeispurt door. De collectie is sterk uitgebreid en heeft zich verbreed. Er zijn vele activiteiten ontplooid en het museum is samenwerkingsverbanden aangegaan met tal van organisaties grenzend aan de missie van het museum. Het bezoekersaantal is sinds de start van het museum in 1994 flink in ontwikkeling. Het gemiddelde aantal bezoekers over de laatste 5 jaren bedraagt 5500. Door een upgrade van het museum beschreven in dit Beleidsplan willen we doorgroeien naar 10.000 bezoekers.

Het Visserijmuseum Zoutkamp heeft per 31 augustus 2008 een officiële museumstatus en is ingeschreven in het Nederlands Museumregister Nederland. De opzet van het Museumregister is per januari 2012 veranderd, de museumnormen zijn aangescherpt. Er zal in de komende jaren een regelmatige herijking van het museum plaatsvinden.

De vele activiteiten en ook de komende ontwikkelingen vragen een toenemende aandacht en tijdsinvestering van het museumbestuur en de vele vrijwilligers.

Dit kent echter ook zijn grenzen. Immers het risico dient zich aan dat het museum zich aan nieuwe uitdagingen en taken gaat vertillen. 'Het museum moet echter beheersbaar blijven'. De inspanningen van het bestuur om te komen tot een kwalitatief goed museum vraagt de komende jaren niet zo zeer 'een streven naar meer', maar wel 'een streven naar beter!'. Dat betekent heldere keuzes wat wel en wat niet. De keuzes zullen ook naar de vrijwilligers gecommuniceerd moeten worden.

Dit strategisch beleidsplan geeft in hoofdlijnen de richting aan die het Visserijmuseum wil inslaan. (zie hoofdstuk 'Doelstellingen en Strategie 2021 - 2026'). Het biedt voor de komende vijf jaar een leidraad voor het beleid en de activiteiten van het museum en maakt deze inzichtelijk voor subsidiegevers, medewerkers en andere belangstellenden.

Middels jaarplannen en jaarverslagen zal de koers die het museum in dit beleidsplan uitzet in de komende jaren worden gevolgd en geëvalueerd.

Onderdelen van het museum

Het museum bestaat uit 3 samenhangende onderdelen: **A. Het museumgebouw, B de schepen en C de groep garnalenpelsters en visbakkers**. Alhoewel de drie onderdelen een integraal onderdeel vormen van het museum worden onderdeel B en C in een apart hoofdstuk beschreven.

Missie van het Visserijmuseum

Zoutkamp en de visserij zijn van oudsher onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het Visserijmuseum, gevestigd in het monumentale pand van de voormalige Rijks betonningsloods, vertelt het verhaal van de Zoutkamper visserij in heden en verleden.

Het museum heeft letterlijk en figuurlijk een centrale plek in de Zoutkamper gemeenschap en draagt bij aan de ontwikkeling van het toerisme in het dorp en zijn omgeving. We willen daar de komende jaren in samenwerking met andere organisaties nadrukkelijk een rol in spelen.

Doel

De doelstelling van Stichting Visserijmuseum Zoutkamp wordt in artikel 2 van statuten als volgt omschreven: De instandhouding van al hetgeen te maken heeft met de visserij in en rond Zoutkamp, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

Visie

De inrichting, de presentatie van de collectie en de verdere activiteiten van het museum dienen aantrekkelijk te zijn voor bezoekers van jong tot oud. Het museum spant zich in om zijn gasten een mooi, educatief, spannend en afwisselend aanbod te bieden.

De museumschepen ZK 4 “Albatros” en ZK 31 “Neptunus” en de demonstraties van de garnalenpelsters en visbakkers worden ingezet als museumactiviteit. Zij dienen een tweeledig doel, te weten: Het op een actieve wijze bieden van informatie over de geschiedenis van Zoutkamp en een manier om inkomsten te genereren.

Bestuursleden en medewerkers zijn allen vrijwilligers, ieder met een eigen deskundigheid en een eigen relatienetwerk. Het wil zijn museumbeheer en zijn inspanningen vertaald zien in een positie gelijkwaardig aan ander vergelijkbare musea in de provincie, zowel materieel als financieel. Specifieke expertise kan door het bestuur van het museum worden ingehuurd ter verbetering en uitstraling van het museum, bijvoorbeeld om de exposities naar een hoger, professioneel plan te tillen.

Om de vele vrijwilligers te blijven binden aan het museum streeft het bestuur ernaar om een gastvrije, uitdagende omgeving voor vrijwilligers te creëren, met belangstelling voor ieders ideeën en voorstellen die passen binnen de missie en doelstellingen van het museum.

Doelstellingen en strategie 2021-2026 (a,b,c)

Toegankelijkheid, diversiteit en inclusie.

Het museum is gevestigd in een oude betonningloods. Een bedrijfsgebouw als deze werd indertijd niet ingericht voor publieke toegankelijkheid. Bovendien heeft het gebouw de status van monument wat belemmerend werkt bij verbouw om aanpassingen te plegen. Fysieke belemmeringen in gebouw zijn gedeeltelijk opgelost door aanpassingen. (b.v. bij hoogte verschillen die er in het museum zijn). Er is echter geen enkele voorwaarde vooraf voor niemand, behalve algemeen geldende fatsoens- en omgangsregels, om het gebouw te bezoeken.

Gedurende de beleidsjaren zal een en ander langzaam veranderen. Daarbij zullen alle mogelijkheden en onmogelijkheden duidelijk en beter worden gecommuniceerd. (Via de balie, (mondeling en telefonisch), of website.

Wat betreft diversiteit en inclusie moeten we nog stappen maken wat betreft hantering van de begrippen in ons museum. Natuurlijk is een ieder welkom (zowel bezoeker als vrijwilliger) zoals boven beschreven maar de vrijwilligers die een bijdrage willen leveren moeten vanuit deze definitie weten en herkennen dat hij/zij of het welkom is.

Strategie:

- In de komende beleidsjaren 2021-2026 willen komen tot een meer publieksvriendelijke entree.
- Er is een permanent bemande balie. Bij afwezigheid van de baliemedewerker is duidelijk voor bezoekers op welke wijze ze geholpen kunnen worden.
- Baliemedewerkers weten hoe ze op gepaste wijze omgaan met personen met een beperking.
- Baliemedewerkers hebben een goed zicht op de toegankelijkheid van het museum en op eventuele knelpunten op dit vlak. Ze kunnen hierover eerlijke en correcte informatie geven aan bezoekers
- Er is een voorrijdmogelijkheid voor personen met een beperkte mobiliteit.
- Bij de inrichting van het museum wordt rekening gehouden met mensen die een beperking hebben. (o.a. Rolstoelgebruikers)
- In het museum worden voldoende rustpunten voorzien (bijvoorbeeld stoelen of banken)
- Er moet een helder plan voor ons museum worden geschreven en geïmplementeerd op basis van de code Diversiteit en inclusie.

Museumregister Nederland

Middels een registratie in het Museumregister toont het Visserijmuseum aan dat het de verantwoordelijkheid als erfgoedbeheerder serieus neemt. De samenwerking en het bruikleenverkeer met andere musea wordt daarmee vergemakkelijkt. Bovendien wekt de status van geregistreerd museum vertrouwen bij sponsors en subsidiegevers.

Aan de basisvoorwaarden van deze registratie is door het Visserijmuseum inmiddels voldaan.

Het Visserijmuseum Zoutkamp heeft als geregistreerd museum de intentie om te blijven voldoen aan de eisen en regels van het Museumregister Nederland. Dit zal van het bestuur en de andere vrijwilligers commitment en inspanning vragen.

Strategie

- Bestuursleden van het Visserijmuseum binden zich aan de regels en eisen van het Museumregister Nederland.
- Het bestuur onderschrijft de Ethische code voor musea.
- Het bestuur draagt er zorg voor dat deze Ethische code bekend is bij de vrijwilligers.
- Het bestuurslid Kwaliteitszorg volgt de ontwikkelingen m.b.t. museumregistratie en verzorgt de jaarlijks vereiste zelfanalyse ter herijking van het Visserijmuseum.
- Op basis van deze zelfanalyse zal jaarlijks en ten behoeve van verbeterpunten een plan van aanpak worden geformuleerd.

Interne organisatie en vrijwilligersbeleid

Het museum kent geen betaalde functionarissen. Bestuursleden en de grote groep medewerkers zijn allen vrijwilligers ieder met een eigen deskundigheid en een eigen relatienetwerk. De betrokkenheid van deze vrijwilligers op vele onderdelen van het museum vormt een sterke basis van het museum.

Het geheel van de vele activiteiten, de komende ontwikkelingen en de verdere professionalisering van het museum vraagt echter om een versterking /verbreding van die basis.

Bij veel activiteiten of projecten nemen bestuursleden een sturende/coördinerende, en ook een uitvoerende rol. Vrijwilligers worden ter medewerking en uitvoering ingeschakeld. Echter naar de visie van het museum dient het de vrijwilligers een meer uitdagende omgeving te bieden waarin eigen initiatieven, verantwoordelijkheden of coördinerende en operationele taken een plaats kunnen krijgen. Een herziening van de interne organisatie en een vastgelegd vrijwilligersbeleid voor de grote groep enthousiaste en vakkundige medewerkers zal daarbij belangrijk zijn.

Strategie

- De komende jaren zal sterk worden ingezet op het instellen van permanente werk- en tijdelijke projectgroepen (= taakgroepen).
- De doelstelling van een taakgroep zal evenals de start- en eindtijd van de opdracht, de taakverdeling en het beschikbare budget worden vastgelegd.
- Binnen de taakgroepen zullen zoveel mogelijk vrijwilligers een actieve operationele of coördinerende taak vervullen.
- De visie van het museum op de inzet van vrijwilligers, de positie van vrijwilligers en de faciliteiten zullen worden vastgelegd in een vrijwilligersbeleid.
- Een nieuw geformuleerd opleidingsplan zal onderdeel zijn van het vrijwilligersbeleid. Het zal de professionalisering van de vrijwilligers en hun binding met het museum dienen.

De collectie

De doelstelling van het museum is middels de collectie een beeld geven van het maritieme verleden van Zoutkamp en de ontwikkeling van de Zoutkamper visserij. Een deel van het geëxposeerde materiaal sluit echter niet goed aan bij dit geformuleerde doel en ook de ontwikkeling van de hedendaagse (duurzame) visserij wordt nog onvoldoende in beeld gebracht.

Een punt van aandacht is het grote foto- en documentenarchief. Belangrijk is dat deze bestanden veilig worden opgeslagen. Dat vereist een eenduidige database die eenvoudig gekoppeld kan worden aan allerlei interactieve opstellingen.

Meerdere museale objecten zijn langdurig in bruikleen. Het museum streeft echter naar zo veel mogelijk materiaal in eigendom. Mede doordat het museum slechts over een zeer beperkte depotruimte beschikt vraagt dit alles om een herziening van het collectiebeleid. Het is tevens een mogelijkheid om meer (externe) ruimte te zoeken om bepaalde onderdelen uit de collectie, die verband houden met de doelstelling van het museum, vorm te geven. Daarbij is medewerking en ondersteuning van de overheden (gemeente Het Hogeland en de provincie Groningen) onontbeerlijk.

Strategie

- Om een kwalitatieve verbeterslag te maken dient het collectiebeleid verfijnd te worden. Met het in de missie van het museum geformuleerde doel en in het licht van de eisen vanuit het Museumregister dienen de huidige geëxposeerde en in depot zijnde objecten kritisch bekeken te worden en zullen heldere keuzes gemaakt moeten worden.
- Deze keuzes (collectieprofiel) worden vastgelegd in een nieuw op te stellen collectieplan en een daar uit volgend uitvoeringsbeleid.
- De fotocollectie wordt de komende jaren verwerkt in Adlib zodat foto's kunnen worden uitgewisseld tussen de musea. Bovendien zorgen we voor een goede digitale borging. We willen het foto- en documentenarchief digitaal toegankelijk maken.
- Omdat er ruimte tekort is binnen en buiten het huidige museum zoeken we de komende jaren naar oplossingen, zowel extern als intern.
- De collectiecommissie is uitvoerder van het aannamebeleid zoals beschreven in het collectieplan.

Inrichting

De aanblik van de vaste expositie in het museum is sfeervol en gezellig. Sinds de oprichting van het museum in 1994 is er veel veranderd in de inrichting en de vormgeving van exposities. Elk jaar is er naast de vaste expositie een wisselexpositie. Dit zullen we de komende jaren handhaven.

Om aantrekkelijk te blijven voor bezoekers en medewerkers zal een herbezinning op de inrichtings- en opstellingsstijl van het museum nodig zijn. Daarnaast zal de informatievoorziening meer toegankelijk en attractiever voor bezoekers moeten worden.

Voor de komende beleidsjaren zijn er vergaande plannen ontwikkeld. Hiervoor hebben wij ons laten adviseren door een professioneel bureau. Een onderbouwd plan is eind 2020 aangeboden aan het Waddenfonds. Voor deze plannen is samenwerking gezocht met aanliggende projecten van waterschap Noorderzijlvest. Deze plannen zijn voor een gedeelte gehonoreerd.

Strategie

- Voor de styling, de herinrichting van het museum zijn het afgelopen jaar 2020 plannen ontwikkeld die de komende jaren gefaseerd in gang zullen worden gezet. Sommige plannen zijn afhankelijk van ondersteuning van derden. Het moet leiden tot een upgrade van het museum. Onderdelen hiervan zijn:
 - Digitaal vastleggen van verhalen van (oud) Zoutkamper vissers en inwoners.
 - Het uitgeven van een boek over de Zoutkamper visserij.
 - Aanpassen van de entree en informatieruimte en uitbreiden met een koffie- en theeschenkerij.
 - Het aanpassen van de mijnzaal in het museum
 - Digitalisering fotoarchief. (zie boven)
- De ruggengraat van alle informatie en techniek vormt daarbij de backbone. Het fundament voor moderne interactieve exposities en eenvoudige automatisering en beheer daarvan.
- Bovenstaande is nader uitgewerkt in een bijlage "Plannen voor de verdere ontwikkeling van Zoutkamp" (concept E-boek) en financieel onderbouwd in een aparte begroting.
- Bij de realisatie van de plannen is het doel om door te groeien naar 10.000 bezoekers.

Educatie

Om kinderen te interesseren voor museumbezoek en voor het Zoutkamper erfgoed zal het educatief programma voor kinderen en hun ouders/begeleiders meer aandacht moeten krijgen. Ook dit is onderdeel van de plannen uit het E-book (Zie inrichting)

Voor de beleidsjaren 2021 – 2026 zijn de volgende doelen gesteld:

- 2 vrijwilligers gaan zich bezighouden met het voortzetten van bestaande- en het ontwikkelen van nieuwe educatieprojecten binnen het museum.
- Het project “Missie Zoutkamp”, dat ontwikkeld is in samenwerking met het museumhuis zal worden aangeboden aan de basisscholen in de gemeente het Hogeland.
- Leren over vis en de visserij d.m.v. een speurtocht door het museum.
- Activiteiten (2 of 3 x) in het museum tijdens herfst- en voorjaarsvakantievakanties.
- In de zomer wordt of worden één of meerdere vissersschepen voor het museum opengesteld voor kinderen waarbij uitleg over de visserij wordt gegeven.
- Ten behoeve van een dynamischer informatievoorziening voor kinderen en jong volwassenen zullen digitalisering van de informatie, (interactieve) audiovisuele middelen en animaties ingezet gaan worden. (“herken de vis”)
- Door te kijken en te doen en aan de hand van verhalen, voorwerpen of verschillende werkvormen kunnen kinderen op interactieve wijze het museum en de geschiedenis van Zoutkamper visserij ervaren.
- Informatiezuilen in samenwerking met het waterschap Noorderzijlvest omtrent waterbeheersing (sluizen en dijken) en vismigratie.

Strategie

- We zullen indien mogelijk aanhaken of meedoen aan lopende initiatieven van instellingen die wel beschikken over expertise op het terrein van educatie. Uitwisseling van ideeën.
- In de beleidsperiode 2021-2026 wordt het gebeurde vastgelegd in een educatieplan zodat er een levend document ontstaat en geen statische situatie.
- De financiering wordt meegenomen in de plannen van het museum in het kader van *Nieuwe waterwerken Zoutkamp*, waarin gelde zijn toegezegd.

Financiering

De financiering van de museumactiviteiten staan onder druk.

Om de kosten in de hand te houden zal financiële transparantie en budgettering van museumactiviteiten een belangrijk aandachtspunt gaan worden voor het bestuur en de taakgroepen. Daarnaast zal een financiële transparantie ook het vertrouwen bij sponsors en subsidiegevers kunnen bevorderen.

Naast overheidssubsidies zijn fondsenwerving, de bijdragen van donateurs en sponsors belangrijk. Om deze laatste groep te blijven interesseren voor het museum en om de sponsoring uit te breiden zal het museum uitnodigende initiatieven moeten nemen.

Strategie

- Een begroting maakt deel uit van een jaar- en beleidsplan.
- Per museumactiviteit zal een taakgroep werken met een begroting en een vooraf vastgesteld budget.
- Per activiteit of thema-expositie dient sponsoring, fondsenwerving actiever te worden ingezet.
- Fondsenwerving en de betrekkingen met sponsors en andere donateurs dienen versterkt te worden. Nieuwe sponsors zullen moeten worden verworven. Sponsorvermeldingen bij activiteiten of thema-exposities, donateursavonden, vaartochtjes met sponsors en wervingsmailing naar (regionale) ondernemers zullen deel uitmaken van een te ontwikkelen sponsoringsplan.

Schepen van het museum. ZK 4 “Albatros” en ZK 31 “Neptunus”. (B)

Schepen algemeen

Tot de collectie van het Visserijmuseum Zoutkamp behoren 2 schepen die een beeld geven van de garnalenvisserij en de bijhorende scheepstypen van begin jaren dertig tot de afsluiting van de Lauwerszee in 1969 en enkele jaren daarna. Beide schepen hebben hun vaste ligplaats voor het museum als zichtbaar onderdeel van het museum.

- De ZK 31 “Neptunus” is een replica van een sloep die ongeveer vanaf eind 20-er jaren tot WO II werden gebruikt.
- De ZK 4 “Albatros” is een oud Zoutkamper vissersschip dat als beurtschip uit de vaart werd genomen en in 1950 in Zoutkamp werd omgebouwd tot vissersschip. In 1968 werd het schip in gebruik genomen als DZ 5. In 2001 verhuisde het schip naar Texel waar het niet als vissersschip heeft gediend. Via Texel keerde de “Albatros” in 2002 terug in Zoutkamp en werd in langdurige bruikleen gegeven aan het Visserijmuseum Zoutkamp. In de tussenliggende jaren is het schip door vrijwilligers van het museum teruggebracht in de originele staat van de 60-er / 70 er jaren. Daarbij kreeg het zijn oude visserijteken ZK 4 terug.

De ZK 4 “Albatros” is ingeschreven als **varend monument** in het register van de FVEN (Federatie Varend Erfgoed Nederland) onder nummer 2941 en is lid van de LVBHB (landelijke Vereniging tot Behoud van het Historisch Bedrijfsvaartuig) en de SKZ (Stichting Kotterzeilen en Kotterbehoud).

Het schip wordt anno 2021 door vrijwilligers onderhouden. Een vaste groep schippers en stuurliu varen, vooral tijdens het museumseizoen, met belangstellenden en toeristen. Daarbij wordt waar mogelijk samenwerking gezocht met andere organisaties.

Bovendien is het schip als trotse vertegenwoordiger van het Visserijmuseum op allerlei maritieme evenementen aanwezig. Vaak samen met de Bak- en Pelploeg.

Strategie

- Een 5 jarig onderhoudsplan en behoudsplan voor de ZK 4 “Albatros” opstellen met een onderliggende begroting.
- Een 5 jarig onderhoudsplan en behoudsplan voor de ZK 31 “Neptunus” opstellen met een onderliggende begroting.
- Eén keer per jaar de plannen toetsen op wat er bereikt is. Eventueel plannen bijstellen.
- Inspanning leveren om speciale fondsen te werven voor de schepen.
- Voor het behoud van de schepen zorgen dat deze zoveel mogelijk in de vaart blijven. Daarvoor worden de schepen, naast arrangementen, aangeboden voor verhuur met bemanning. In alle gevallen is plaats voor 12 passagiers.
- Het actief onder de aandacht brengen van de mogelijkheden.
- Bestaande goedlopende arrangementen optimaliseren en mogelijk intensiveren zoals:
 - Voor de ZK 4 (12 passagiers)**
 - Arrangement 1: Beurtvaarten naar Groningen (In samenwerking met het Museum aan de Aa en Het Groninger Landschap.)
 - Arrangement 2: Zeehondentochten naar Engelsmanplaat. (Mogelijk samenwerking met Staatsbosbeheer en Waddenvereniging)
 - Arrangement 3: Humsterlandtochten. (wandelen en varen)
 - Arrangement 4: Excursies naar gemaal “de Waterwolf” te Electra. (In samenwerking met waterschap Noorderzijlvest)
 - Arrangement 5: Rondvaarten op het Lauwersmeer met verschillende thema’s.
 - Verhuur met bemanning aan derden. (bedrijven, families, clubs, verenigingen etc.)
 - Voor de ZK 31 (12 passagiers)**

- Arrangement 1: Combi museumbezoek Visserijmuseum + Vaartocht en bezoek landgoed Verhildersum.
- Arrangement 2: Marentocht. een vaar- en wandeltocht langs de Groninger maren.
- Korte rondvaarten op het Reitdiep en het Lauwersmeer.

Daarnaast is het de uitdaging te blijven zoeken naar mogelijkheden om nieuwe arrangementen voor beide schepen aan te bieden.

De groep garnalenpelsters en visbakkers (C) **(Bak- en Pelploeg)**

Algemeen.

De groep garnalenpelsters en visbakkers is een demonstratiegroep binnen het Visserijmuseum, bestaande uit een ongeveer 15 mannen en vrouwen in wisselende samenstelling.

De pelgroep heeft een sterk representatieve en vertegenwoordigende functie binnen het museum. Zij demonstreren het pellen van garnalen en laten tegelijkertijd het publiek kennis maken met de smaak van garnalen door proefmonsters aan te bieden. Hiermee heeft de groep tegelijkertijd een promotionele functie, zowel voor het Visserijmuseum maar zeker ook voor het product garnalen.

Hetzelfde geldt voor de bakploeg. Ook hier wordt de ter plaatse gebakken vis uitgedeeld, dit vanuit dezelfde gedachte als hierboven beschreven bij de pelgroep. Vaak wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd.

De bak- en pelgroep is op uitnodiging aanwezig op maritieme evenementen of jaarmarkten. De afgelopen jaren in binnen- en buitenland. In Nederland (Appingedam Bie Daip, Groningen Winterwelvaart, Groningen Maritieme markt, Zoutkamp Vlaggetjesdag, Enkhuizen Zuiderzeemuseum, Dokkum Admiraliteitsdagen, Leens Historische dagen, Lauwersoog Dag van de Garnaal enz.) en Duitsland (Greetsiel, Rauderfehn, Leer en Oldenburg)

Strategie

- De komende jaren zal de bak- en pelploeg aangevuld moeten worden met jongere leden aangezien de gemiddelde leeftijd hoog is.
- We zullen moeten werken aan de uitstraling van de “living history” groep.
- Hiervoor dient een eenvoudig meerjarenplan te worden opgesteld met een onderliggende begroting.
- Betrekken van sponsors (vishandel) bij het geheel door middel van een sponsoravond met toelichting. Wat kunnen wij in promotionele zin voor elkaar betekenen?
- We proberen aanvulling te zoeken in andere oude vergeten ambachten zoals, het maken van netten, het drogen van vis, etc

Bijlagen

- Toelichting projecten + begroting: “ Plannen voor de verdere ontwikkeling van het Visserijmuseum Zoutkamp.” (zie hoofdstuk inrichting)